

Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU7

Immaterialrättsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om olika immaterialrättsliga frågor. Motionsyrkandena rör bl.a. en översyn av de immaterialrättsliga regelverken i ljuset av utvecklingen av artificiell intelligens (AI), olika typer av stöd vid patentintrång, kunskapsfrämjande insatser på immaterialrättens område och en ny strategi om innovation och immaterialrätt. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och olika insatser.

I betänkandet finns 13 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Frågor som rör upphovsrätt	7
Utskottets ställningstagande.....	17
Frågor som rör patent	20
Utskottets ställningstagande.....	25
Övriga frågor som rör immaterialrätt	27
Utskottets ställningstagande.....	32
Reservationer	36
1. Upphovsrätt och AI, punkt 1 (S, V, MP).....	36
2. Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning, punkt 2 (S).....	37
3. Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning, punkt 2 (C)	37
4. Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats, punkt 3 (SD, C).....	38
5. Övriga frågor som rör upphovsrätt, punkt 4 (SD).....	39
6. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (S).....	41
7. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (SD)	42
8. Övriga frågor som rör patent, punkt 6 (S)	43
9. Övriga frågor som rör patent, punkt 6 (V).....	43
10. Kunskapscentrum för immaterialrätt, punkt 7 (S)	44
11. Utvärdering av skärpta straff för immaterialrättsintrång, punkt 8 (SD).....	45
12. Ny strategi om innovation och immaterialrätt, punkt 9 (S, C).....	46
13. Övrigt om immaterialrätt, punkt 10 (S)	47
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	49
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	49

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Frågor som rör upphovsrätt

1. Upphovsrätt och AI

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:17 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V),

2023/24:1522 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 10 i denna del.

Reservation 1 (S, V, MP)

2. Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1486 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S),

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C)

yrkande 6 och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (C)

3. Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 17,

2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6,

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C)

yrkande 7 och

2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 4 (SD, C)

4. Övriga frågor som rör upphovsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2023/24:2538 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD).

Reservation 5 (SD)

Frågor som rör patent

5. Stöd vid patentinfrång

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:94 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:446 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

6. Övriga frågor som rör patent

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:989 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 24 och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 4.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (V)

Övriga frågor som rör immaterialrätt

7. Kunskapscentrum för immaterialrätt

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:446 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 7 och 8.

Reservation 10 (S)

8. Utvärdering av skärpta straff för immaterialrättsintrång

Riksdagen avslår motion

2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 11 (SD)

9. Ny strategi om innovation och immaterialrätt

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1568 av Åsa Eriksson och Jennie Nilsson (båda S),

2023/24:2492 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 3,

2023/24:2543 av Cecilia Engström (KD) och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 12 (S, C)

10. Övrigt om immaterialrätt

Riksdagen avslår motion

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2, 9, 10 i denna del och 11.

Reservation 13 (S)

Stockholm den 1 februari 2024

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Mats Green (M), Monica Haider (S), Jessica Stegrud (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Kjell Jansson (M), Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP), Louise Eklund (L), Johnny Svedin (SD), Aida Birinxhiku (S), Daniel Vencu Velasquez Castro (S), Lorena Delgado Varas (V) och Lili André (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 36 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24 som rör olika immaterialrättsliga frågor.

I bilagan finns en förteckning över de behandlade förslagen.

Utskottets överväganden

Frågor som rör upphovsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som rör upphovsrätt. Utskottet hänvisar till pågående arbete, gällande rätt och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 1 (S, V, MP), 2 (S), 3 (C), 4 (SD, C) och 5 (SD).

Motionerna

Upphovsrätt och AI

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) framhålls att utvecklingen inom artificiell intelligens (AI) och digitalisering går snabbt och att de immaterialrättsliga skydden riskerar att inte hänga med. Motionärerna betonar att de immaterialrättsliga regelverken därför bör moderniseras och harmoniseras internationellt och begär därför i yrkande 10 i denna del ett tillkännagivande om att anpassa immaterialrätten till AI och den digitala utvecklingen.

I kommittémotion 2023/24:17 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) anförs att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över upphovsrättslagstiftningen i relation till AI:s inläring på upphovsrättsskyddat material och tillkännager detta för regeringen.

I kommittémotion 2023/24:1522 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att regeringen omgående bör tillsätta en utredning för att säkra upphovspersoners och utövande konstnärers rättigheter i ljuset av AI-utvecklingen. I motionens yrkande 2 anförs att Sverige av denna anledning bör agera pådrivande inom EU för en översyn av den EU-gemensamma upphovsrättslagstiftningen.

Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 anförs att det finns ett behov av en upphovsrätt som fungerar i det digitala samhället. Motionärerna betonar vikten av att artister och musiker får en rimlig del av de stora värden som streamningsekonomin genererar och att kulturskapare i övrigt kan få betalt för det som de har skapat.

Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) betonar i motion 2023/24:1486 behovet av att artister och musiker får en rimlig del av de värden som streamningsekonomin genererar.

Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) anför i motion 2023/24:1633 yrkande 6 att den s.k. kassettbandsavgiften bör avskaffas.

Upphovsrättskyddade konstverk på offentlig plats

I kommittémotion 2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en översyn av befintlig lagstiftning för att identifiera eventuella hinder för digital turism genom e-sport. Enligt motionärerna utgör den lagstiftning som begränsar dokumentation av offentlig konst och rätten att digitalisera den ett hinder för digital turism.

I kommittémotion 2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 anför motionärerna att upphovsrätten bör revideras så att fri spridning av offentlig konst möjliggörs.

I kommittémotion 2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 10 anføres att bilder på offentlig konst bör kunna delas online utan restriktioner.

I motion 2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 7 anför motionärerna att den s.k. panoramafriheten, som gör det möjligt att i fysiskt format publicera fotografier, filmer eller avmålningar av byggnader eller konstverk placerade i det offentliga bör utsträckas till att även omfatta digital publicering av sådana bilder.

Övriga frågor som rör upphovsrätt

Av kommittémotion 2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 framgår att motionärerna anser att det finns ett behov av att modernisera upphovsrätten. I motionen framhålls bl.a. att en god balans måste finnas i lagstiftningen utifrån vad som är rimligt i samhället. I en översyn bör särskilt intresset av en fri åsiktsbildning värnas. I motionen framhålls vidare i yrkande 2 att befintliga inskränkningar i upphovsrätten inte är anpassade efter det moderna samhället. Regeringen bör enligt motionärerna därför tillsätta en utredning med syftet att införa mer flexibla inskränkningar i upphovsrätten utifrån vad som är skäligt med hänsyn till samhällets utveckling. Av motionens yrkande 3 framgår att motionärerna anser att regeringen bör överväga om upphovsrättens långa skyddstider är befogade utifrån moderna förhållanden. I yrkande 4 anför motionärerna att regeringen bör verka för att avskaffa regler på upphovsrättsområdet som står i konflikt med intresset av ett fritt internet och en fri åsiktsbildning.

I motion 2023/24:2538 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) anføres att regeringen bör arbeta på EU-nivå för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område.

Bakgrund och pågående arbete

Inledning

Immaterialrätten omfattar skydd av intellektuella prestationer och kännetecken och delas in i upphovsrätt och industriellt rättsskydd. Upphovsrätten ger skydd för musik, litteratur och annat konstnärligt skapande, medan det industriella skyddet omfattar skydd för tekniska lösningar genom patent, designskydd eller skydd för varumärken och andra varukännetecken. Immaterialrätten är i högsta grad internationell och påverkad av globaliseringen och den tekniska utvecklingen. Det är vanligt att exempelvis musik, böcker och uppfinningar av olika slag får stor internationell spridning, samtidigt som de immateriella rättigheterna kan vara av stor ekonomisk betydelse för upphovsmannen eller uppfinnaren. Mot denna bakgrund har en allmän internationell rättsordning byggts upp på grundval av internationella konventioner. De två viktigaste konventionerna på det globala planet är Bernkonventionen av 1886 inom upphovsrätten och Pariskonventionen av 1883 inom det industriella rättsskyddet jämte otillbörlig konkurrens.

Inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) antogs 1994 Trips-avtalet (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights). Avtalet förpliktar de avtalsslutande länderna att upprätthålla den standard som följer av de senaste textversionerna av Bern- och Pariskonventionerna. Genom Trips har en sammanhängande immaterialrättslig skyddsordning skapats med i princip en global omfattning. Inom EU bärs insatser inom immaterialrätten upp av flera centrala syften. En ökad harmonisering av medlemsstaternas immaterialrättsliga regleringar anses vara viktig för att skapa bättre konkurrensvillkor för aktörerna inom EU och främja EU-företagens internationella konkurrenskraft samt för att nationell lagstiftning inte ska hindra den fria rörligheten. Den juridiska formen för EU:s rättsakter inom immaterialrätten är ofta direktiv som ska genomföras i medlemsstaternas nationella lagstiftningar.

Allmänt om upphovsrätt

Upphovsrätten är den rätt som författare, kompositörer, konstnärer och andra upphovsmän har till sina verk. Upphovsrätten omfattar resultatet av varje skapande verksamhet som uppnår en viss grad av originalitet (verkshöjd). Exempel på verk är romaner, filmer, dikter, musikaliska verk, sceniska verk, konstverk och datorprogram.

Bestämmelser om upphovsrätt finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har enligt upphovsrättslagen vissa rättigheter till verket. Dessa rättigheter är dels ekonomiska, dels ideella. De ekonomiska rättigheterna innebär en rätt att förfoga över verket i två hänseenden. För det första har upphovsmannen en ensamrätt att framställa exemplar av verket. För det andra har upphovsmannen en ensamrätt att göra verket tillgängligt för allmänheten. Detta kan ske på fyra olika sätt, nämligen genom att verket överförs till allmänheten, genom att verket framförs offentligt, genom att

exemplar av verket visas offentligt eller genom att exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning eller annars sprids till allmänheten. Som utgångspunkt får ingen annan än upphovsmannen använda verket på dessa sätt utan upphovsmannens samtycke.

De ideella rättigheterna kan också delas in i två delar. Den ena innebär att upphovsmannen har rätt att anges när exemplar av hans eller hennes verk framställs eller när verket görs tillgängligt för allmänheten (rätten att bli namngiven). Den andra innebär att upphovsmannen har en rätt att sätta sig emot att verket ändras så att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks eller att verket görs tillgängligt för allmänheten i en sådan form eller i ett sådant sammanhang att hans eller hennes litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks (rätten till respekt för verket). Ensamrätten innebär alltså att den som vill utnyttja ett upphovsrättsligt skyddat verk som utgångspunkt måste ha samtycke av den som innehar upphovsrätten till verket. Det kan vara upphovsmannen själv eller någon som rätten har övergått till, t.ex. på grund av avtal eller dödsfall. I vissa fall måste alltså samtycke begäras från en annan rättsinnehavare än upphovsmannen (dvs. den som har skapat verket). Många gånger finns det flera upphovsmän till ett och samma verk. För att förfoga över verket i dess helhet krävs då samtycke av samtliga upphovsmän.

I de ekonomiska rättigheterna finns en rad inskränkningar som motiveras av hänsyn till olika allmänna eller enskilda intressen. Det är t.ex. tillåtet att utan tillstånd från upphovsmannen under vissa förutsättningar framställa exemplar av verk för privat bruk, att citera verk och att återge verk vid nyhetsrapportering i radio och tv.

På särskilda områden kan användning av skyddade verk även grundas på bestämmelserna om avtalslicens i upphovsrättslagen. Med avtalslicens avses att en part kan träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal upphovsmän till verk på området som används i Sverige och därigenom få rätt att använda också verk av upphovsmän som inte företräds av organisationen. Avtalet utsträcks alltså till att omfatta sådana utanförstående upphovsmän (avtalslicensverkan). Syftet är att användaren ska kunna få alla de rättigheter som han eller hon behöver för sin verksamhet, samtidigt som upphovsmännen ska få ersättning. Avtalslicens kan användas bl.a. vid utsändning och vidareutsändning av radio och tv.

Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

Upphovsrättslagen innehåller en inskränkning som gör det möjligt att fritt avbilda konstverk som är stadigvarande placerade på eller vid allmänna platser utomhus (24 § första stycket). Det innebär att det är tillåtet för var och en att t.ex. fotografera sådan konst. Den aktuella inskränkningen grundar sig i att alla och envar ska ha god tillgång till det offentliga rummet och att en upphovsman som gett tillstånd till att hans eller hennes verk placeras där permanent också får acceptera ingrepp i sin ensamrätt. Frågan om huruvida en sådan avbildning

eller ett sådant fotografi sedan får publiceras digitalt via internet utan krav på tillstånd från eller ersättning till upphovsmannen har prövats i domstol. Högsta domstolen har i ett beslut slagit fast att rätten att fritt avbilda upphovsrättsligt skyddade konstverk på offentlig plats inte innefattar en rätt för en ideell organisation att även publicera sådana avbildningar digitalt i en databas (NJA 2016 s. 212). Patent- och marknadsdomstolen har därefter i en dom uttalat att inte heller privatpersoner har rätt att publicera bilder av upphovsrättsligt skyddade konstverk på offentliga platser (mål nr PMT 8448-14). Den sistnämnda domen är dock ett underrättsavgörande med ett begränsat prejudikatvärde.

I juli 2022 gav regeringen en särskild utredare, Anders Dereborg, lagman vid Attunda tingsrätt, i uppdrag att se över upphovsrättslagens bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten, bl.a. det s.k. panoramaundantaget (dir. 2022:125). Syftet med översynen är att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för sådan användning av upphovsrättsligt skyddade verk som kan ske utan tillstånd. I uppdraget ingick att föreslå bestämmelser som säkerställer att det finns rimliga möjligheter att återge offentlig konst. Utredningen skulle ta ställning till hur bestämmelser om återgivning av konstverk som är placerade på eller vid allmän plats utomhus framöver ska utformas. Uppdraget redovisades till regeringen i januari 2024 i betänkandet Inskränkningarna i upphovsrätten (SOU 2024:4) som nu bereds inom Regeringskansliet.

EU:s direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Inom EU pågick under 2016–2019 förhandlingar om ett nytt direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (det s.k. DSM-direktivet). I april 2019 antogs direktivet. Direktivet innehåller bestämmelser om att Europeiska kommissionen tidigast den 7 juni 2026 ska genomföra en översyn av direktivet och lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Direktivet kommer även att utvärderas i enlighet med det som gäller för EU:s arbete med bättre lagstiftning. Några nya och mer omfattande initiativ på EU-nivå när det gäller modernisering av upphovsrätten är enligt Regeringskansliet inte att vänta i närtid.

I juni 2022 överlämnade regeringen propositionen Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (prop. 2021/22:278) med förslag till genomförande av DSM-direktivet till riksdagen. Förslagen i propositionen innebar bl.a. nya inskränkningar i upphovsrätten för att underlätta undervisning och forskning och för att kulturarvet ska kunna bevaras. En ny ensamrätt för framställare av presspublikationer till sina publikationer infördes för att tidningsföretagen ska kunna få ersättning när deras material används på internet. Vidare infördes en ny avtalslicens för att underlätta för användare och rättsinnehavare att möjliggöra heltäckande avtal i situationer där presspublikationer utnyttjas på internet. Nya regler infördes också när det gäller ansvaret för leverantörer av tjänster på internet där användarna själva laddar upp material och nya bestämmelser

som avser att stärka avtalspositionen för upphovsmän, utövande konstnärer och fotografer när de överlåter sina rättigheter till förlag, producenter, tidningar och andra aktörer på den upphovsrättsliga marknaden. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2022/23:NU6) och lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Inskränkningar i upphovsrätten

Upphovsrätten styrs till stor del av internationella konventioner och EU-rätten. Vilka inskränkningar i upphovsrätten som en EU-medlemsstat får ha regleras uttömmande i EU-direktiv. Det innebär t.ex. att det inte är möjligt att införa den amerikanska modellen ”fair use” i Sverige. För svensk del återfinns inskränkningarna i 2 kap. upphovsrättslagen. Som nämnts ovan antogs ett nytt upphovsrättsdirektiv inom EU 2019 som genomförts i svensk rätt genom proposition 2021/22:278. Genom propositionen infördes ett antal nya inskränkningar i upphovsrätten, bl.a. en ny avtalslicens som möjliggör licensiering av stora mängder upphovsrättsskyddat material inom vissa områden, nya inskränkningar för att underlätta undervisning och forskning och för att kulturarvet ska kunna bevaras, nya bestämmelser för att förbättra förutsättningarna att fritt kunna återge äldre konstverk samt nya bestämmelser om att användare av vissa typer av onlineplattformar ska få använda upphovsrättsligt skyddat material i bl.a. parodi- och kritiksyrte samtidigt som plattformarnas ansvar för upphovsrättsligt skyddat material som laddas upp av användarna regleras.

I samband med det svenska genomförandet av direktivet tillsattes som nämnts också en utredning för att se över upphovsrättslagens bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten ur ett bredare perspektiv, inklusive frågorna om användning av verk och andra skyddade prestationer för citat och i parodisyfte (dir. 2022:125). Syftet med översynen är bl.a. att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för sådan användning av upphovsrättskyddat material som kan ske utan tillstånd. Uppdraget redovisades som också nämnts i januari 2024 i betänkandet *Inskränkningarna i upphovsrätten* (SOU 2024:4).

Vissa ersättningsfrågor på upphovsrättsområdet

Regeringen beslutade i maj 2021 att ge en särskild utredare, justitierådet Dag Mattsson, i uppdrag att ta ställning till om det bör införas en s.k. oavvislig ersättningsrätt för upphovsmän och utövande konstnärer, dvs. en rätt att få ersättning när deras arbete tillgängliggörs på begäran, exempelvis via streamningstjänster för film eller musik (dir. 2021:31). I maj 2022 överlämnade utredaren betänkandet *En oavvislig ersättningsrätt?* (SOU 2022:23) till regeringen. Utredningen kommer till slutsatsen att det inte finns tillräckliga skäl att införa en oavvislig ersättningsrätt. Däremot föreslås att det ska införas en bestämmelse som ger utövande konstnärer ett starkare skydd när de överlåter sina rättigheter. Remitteringen av betänkandet avslutades under hösten 2022 och utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Upphovsrättsliga skyddstider

I Sverige gäller upphovsrätten så länge upphovsmannen lever och i 70 år därefter. Den 70-åriga skyddstiden infördes i Sverige den 1 januari 1996. Innan dess gällde en skyddstid om 50 år. Ändringen gjordes på grund av genomförandet av det s.k. skyddstidsdirektivet. Skyddstiderna i direktivet är tvingande, och Sverige kan alltså inte lagstifta om kortare skyddstider. För utländska verk (från tredjeländer) som skyddas här gäller Sveriges internationella åtaganden, enligt vilka skyddstiden som utgångspunkt blir densamma som för svenska verk (principen om s.k. nationell behandling). Det kan tilläggas att även skyddstiderna för s.k. närstående rättigheter till stor del är harmoniserade. Skyddstiderna gäller förenklat från året då prestationen gjordes och 50 år framåt (i vissa fall gäller dock andra tider; för ljudupptagningar som getts ut eller offentliggjorts gäller t.ex. en 70-årig skyddstid). EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden medför även hinder för att lagstifta om krav på en aktiv åtgärd från upphovsmannen för att bevara ensamrätten till sitt verk efter det att en viss tid gått.

Privatkopieringsersättning

Bestämmelser om privatkopieringsersättning finns i 26 k – m §§ upphovsrättslagen. En näringsidkare som i sin yrkesmässiga verksamhet tillverkar eller till landet inför anordningar på vilka ljud eller rörliga bilder kan tas upp och som är särskilt ägnade för framställning av exemplar av verk för privat bruk ska betala en särskild ersättning som är bestämd i lagen. Ersättningen ska gå till de upphovsmän vars verk därefter har sänts ut i radio eller tv eller getts ut på anordningar genom vilka de kan återges. Våren 2018 förordade utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att den borde göra en översyn av systemet för privatkopieringsersättning (bet. 2017/18:NU14). Ett enigt utskott anförde bl.a. att det fanns ett behov av att ersätta det nuvarande regelverket med ett mer ändamålsenligt system som genererar en rimlig ersättning till upphovsmännen för den privatkopiering som faktiskt förekommer. Regeringen borde enligt utskottet därför tillsätta en utredning med en sådan inriktning, där möjligheten att införa ett system där staten har det övergripande ansvaret särskilt borde beaktas. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2017/18:278).

Hösten 2020 beslutade regeringen att en särskild utredare, Monika Sörbom, hovrättslagman vid Svea hovrätt, skulle göra en översyn av ersättningen till rättighetshavare vid privatkopiering. Syftet med översynen var att åstadkomma en modern och effektiv ersättningsordning vid privatkopiering. Enligt direktivet (dir. 2020:82) skulle utredaren kartlägga i vilken omfattning kopiering för privat bruk förekommer på den svenska marknaden och bedöma vad som kan anses utgöra en rimlig kompensation till rättighetsinnehavarna. Utredaren skulle med denna utgångspunkt göra en fullständig översyn av det nuvarande regelverket och föreslå nödvändiga författningsändringar. I april 2022 överlämnade Utredningen om privatkopieringsersättning sitt betänkande

Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20) till regeringen. Utredningen föreslår dels nya regler för hur avgränsningen av vilka som är ersättningsberättigade och ersättningsskyldiga ska göras, dels att ett visst ansvar för att fastställa ersättningen ska flyttas till staten. Utredningen föreslår vidare att det inte längre ska anges några ersättningsnivåer i lag. I stället föreslås att en ny myndighet ska inrättas som vart annat år ska precisera vilka anordningar som ska medföra ersättningsskyldighet och ersättningsnivåerna för dessa. Syftet är att skapa ett system för privatkopieringsersättning som är anpassat utifrån gällande privatkopieringsbeteende samt den tekniska, ekonomiska och rättsliga utvecklingen på området. Systemet ska även säkerställa att rättighetsinnehavare får en rimlig ersättning. Remitteringen av betänkandet avslutades under hösten 2022 och utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet (även kallat Ipreddirektivet) syftar till att närma medlemsstaternas lagstiftningar till varandra när det gäller att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter, för att på så sätt uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden. I februari 2009 beslutade riksdagen att anta de lagändringar som följer av direktivet (prop. 2008/09:67, bet. 2008/09:NU11, rskr. 2008/09:176). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2009 och innebar bl.a. att domstolarna fick möjlighet att utfärda s.k. informationsförelägganden genom vilka rättighetsinnehavare kan få ut abonnemangs- och ip-nummer från en internetleverantör i syfte att identifiera personer som kan ha begått immaterialrättsintrång. Utfående av uppgifter föregås således av en domstolsprövning i det enskilda fallet där domstolen ska ta ställning till om det kan antas underlätta utredningen av ett intrång om uppgifter lämnas ut och om skälen för åtgärden uppväger de besvär eller det men som åtgärden innebär för den som drabbas. I ett avgörande från EU-domstolen daterat den 17 juni 2021 (mål C 597/19) har domstolen uttalat att den som genom avtal har vissa immateriella rättigheter, men som inte själv utnyttjar dem utan endast begär skadestånd från påstådda intrångsgörare, i princip får använda sig av de åtgärder, förfaranden och sanktioner som finns i det civilrättsliga sanktionsdirektivet, vilket bl.a. innefattar rätten att få ut abonnemangsuppgifter och därefter lägga fram ett förlikningserbjudande till en påstådd intrångsgörare. I domen klargörs att det alltså är upp till nationella domstolar att pröva om en begäran om information är berättigad och proportionell. Det är också upp till de nationella domstolarna att bedöma om en begäran om information i ett enskilt fall utgör ett missbruk av direktivets åtgärder, förfaranden och sanktioner.

Nationell strategi för främjandet av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher

Regeringen beslutade i november 2021 att ge en särskild utredare (Tobias Nielsén, förlagschef och verkställande direktör) i uppdrag att lämna förslag till en samlad nationell strategi med syftet att under den kommande tioårsperioden främja långsiktig och hållbar utveckling av de kulturella och kreativa näringarna. I augusti 2022 överlämnade utredningen sitt betänkande *Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher* (SOU 2022:44). Strategin lyfter fram sex prioriteringar som beskriver områden där det finns tydliga behov av utveckling och där insatser bör göras under de kommande tio åren. Ett sådant område handlar om långsiktighet och snabbhet på den upphovsrättsliga marknaden. Målsättningar på området är bl.a. att företag ska få behovsanpassad rådgivning och utbildning som ökar förmågan att hantera upphovsrätten. Kunskapen hos offentliga aktörer ska öka och dessa ska arbeta strategiskt kring upphovsrätt och förvärvandet av immaterialrätter samt underlätta för avtal som stärker rättighetshavares position på upphovsrättsmarknaden. Vidare är målsättningen att statliga aktörer ska besitta en hög kunskapsnivå kring utveckling av affärsmodeller för intäktsdelning och handel med immaterialrätter på nationell och internationell nivå. Betänkandet är remitterat och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I regeringens propositionsförteckning från januari 2024 som avser återstoden av riksmötet 2023/24 redovisas de propositioner och skrivelser som är avsedda att lämnas till riksdagen från mitten av januari 2024 till riksmötets slut. I förteckningen uppges att regeringen i april 2024 ska lämna en skrivelse till riksdagen med en strategi för företag i kulturella och kreativa branscher. Skrivelsen kommer i sådana fall att behandlas i riksdagen under våren 2024.

EU-gemensam reglering av AI

Kommissionen presenterade ett förslag till EU-gemensamma regler för AI-system i april 2021 (COM(2021) 206). Regleringen syftar till att enbart gälla användningsområden för AI-system som antingen anses som förbjudna områden eller anses utgöra högrisk men får användas med tydliga transparens- och tillsynskrav. Resterande användningsområden regleras inte. Ministerrådet antog en allmän riktlinje i december 2022 och EU-parlamentet antog en ståndpunkt i mitten av juni 2023 som inkluderade strikta regler för framtida risker med globala AI-system men även transparenskrav för upphovsrättsligt material. Förhandlingar om förslaget innehåll pågår för närvarande på EU-nivå.

Översyn av svensk AI-förmåga

Regeringen beslutade i december 2023 att en kommitté – en s.k. AI-kommission – ska identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utveckling och användning av AI i Sverige på ett hållbart

och säkert sätt (dir. 2023:164). Enligt direktivet har AI stor potential att bidra till ökad innovationsförmåga, högre effektivitet och bättre konkurrenskraft, men även till en effektivare offentlig förvaltning. Syftet med uppdraget är att säkerställa att Sverige som ledande forskningsnation, avancerad industrination och ambitiös välfärdsnation bättre ska tillvarata möjligheterna och hantera riskerna med AI, inklusive att bidra till att identifiera en nisch inom AI där Sverige kan bli en viktig partner för andra. Kommittén ska bl.a.

- identifiera behov av och lämna förslag som främjar en konkurrenskraftig, säker och etisk AI-utveckling och AI-användning i Sverige
- identifiera prioriterade internationella insatser och lämna förslag till hur Sverige kan agera proaktivt och samordnat vid framtagandet och utvecklingen av internationella policyer och regelverk för AI
- analysera och beskriva hur användning av AI kan påverka och främja Sveriges säkerhet och demokrati
- vid behov lämna författningsförslag.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juli 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen, senast våren 2023 (bet. 2022/23:NU14), avstyrkt motionsyrkanden där det framförts att upphovsrättslagen behöver ändras så att bilder på offentlig konst fritt kan delas på internet utan restriktioner. Företrädarna för Sverigedemokraterna och Centerpartiet framförde en annan uppfattning i en reservation. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Våren 2023 avstyrkte utskottet även ett motionsyrkande om att regeringen bör utreda vidgade inskränkningar i upphovsrätten (bet. 2022/23:NU14). Utskottet hänvisade bl.a. till de EU-gemensamma regler som lägger grunden för den svenska immaterialrättslagstiftningen. Yrkandet följdes upp i en reservation av företrädare för Sverigedemokraterna i utskottet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Vidare avstyrkte utskottet våren 2023 ett motionsyrkande om att se över de regler som rör upphovsrättsliga skyddstider (bet. 2022/23:NU14). Utskottet anförde då att reglerna har sin grund i EU-rätten och att det inte finns förutsättningar för Sverige att ändra reglerna. Yrkandet följdes upp i en reservation av företrädare för Sverigedemokraterna i utskottet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Motionsyrkanden om att riva upp det civilrättsliga sanktionsdirektivet (Ipreddirektivet) har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, senast våren 2023 (bet. 2022/23:NU14). Utskottet konstaterade att förslaget inte heller denna gång hade något stöd i utskottet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Upphovsrätt och AI
- Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning
- Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats
- Övriga frågor som rör upphovsrätt.

Upphovsrätt och AI

I tre motioner framförs förslag om att upphovsrätten ska ses över i ljuset av utvecklingen av AI. Utskottet vill därför framhålla att ett starkt upphovsrättsligt skydd som är anpassat till den digitala verkligheten är en viktig förutsättning för att kulturella och kreativa företag ska kunna vara en del i en modern kunskapsekonomi. Upphovsrätten bör vara utformad så att skapande, innovation och digitalisering uppmuntras och omsätts i konkurrenskraft och tillväxt. Ett väl fungerande upphovsrättsligt skydd skapar förutsättningar för fungerande affärsmodeller och ger individer och företag möjligheter att tillgodogöra sig resultatet av sitt skapande. Det i sin tur skapar förutsättningar för innovativa och kreativa företag och individer att kunna leva på sitt skapande och för att de ska kunna fortsätta bidra till ett rikt kulturutbud, ett innovativt samhälle och ett konkurrenskraftigt näringsliv. Utskottet kan dock konstatera att kunskapsautomation med hjälp av AI inom några få år kan komma att förändra många kunskapsyrken, vilket även innefattar yrken inom kulturella och kreativa branscher. AI-baserade tjänster för bl.a. informationsinhämtning, analys, produktion av text, bild, video och musik utvecklas mycket snabbt. Mot bakgrund av den snabba utvecklingen av AI kan utskottet konstatera att förhandlingar pågår på EU-nivå om kommissionens förslag till EU-gemensamma regler för AI-system. Regleringen syftar till att gälla användningsområden för AI-system som antingen anses som förbjudna eller anses utgöra en hög risk men som får användas med tydliga transparens- och tillsynskrav. På nationell nivå beslutade regeringen i december 2023 att tillsätta en s.k. AI-kommission som ska identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen av AI i Sverige på ett hållbart och säkert sätt (dir. 2023:164). Regeringen anger i uppdraget att AI har en stor potential att bidra till ökad innovationsförmåga, högre effektivitet och bättre konkurrenskraft. Syftet med uppdraget är att säkerställa att Sverige som ledande forskningsnation, avancerad industrination och ambitiös välfärdsnation bättre ska tillvarata möjligheterna och hantera riskerna med AI. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juli 2025.

I sammanhanget vill utskottet även framhålla att betänkandet *Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher* (SOU 2022:44) för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterar att ett område som lyfts fram i

betänkandet där det finns tydliga behov av utveckling och insatser är långsiktighet och snabbhet på den upphovsrättsliga marknaden. Som redovisats i det föregående avser regeringen att under våren 2024 lämna en skrivelse till riksdagen med en strategi för företag i kulturella och kreativa branscher.

Utöver detta kan utskottet konstatera att regeringen bereder förslag på upphovsrättens område som lagts fram i flera olika betänkanden. Det handlar t.ex. om nya regler för inskränkningar i upphovsrätten (SOU 2024:4), en modernare och effektivare ersättningsordning vid privatkopiering (SOU 2022:20) samt ersättningsfrågor på upphovsrättsområdet (SOU 2022:23).

Utskottet vill sammanfattningsvis framhålla vikten av en väl fungerande upphovsrätt och kommer framöver noggrant att följa hur regelverket fungerar och förhåller sig till utvecklingen av AI. Utskottet har dock ingen avsikt att ställa sig bakom motionsyrkandena, som därmed avstyrks.

Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning

I tre motioner finns förslag som rör upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning när deras verk används. Förslagen handlar dels om att musiker och artister bör få större möjligheter att ta del av de värden som streaming genererar, dels om att systemet med privatkopieringsersättning bör tas bort. Utskottet vill inledningsvis på ett övergripande plan framhålla att genomförandet av DSM-direktivet i svensk rätt har skapat bättre förutsättningar för rättighetshavare att kunna ta betalt för sina verk och prestationer på den digitala marknaden. Direktivet innehåller även bestämmelser om att EU-kommissionen tidigast den 7 juni 2026 ska genomföra en översyn av direktivet och lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Vidare kan utskottet konstatera att andra ersättningsfrågor på upphovsrättsområdet har varit föremål för översyn inom ramen för Utredningen om vissa ersättningsfrågor på upphovsrättsområdet. I maj 2022 överlämnade utredaren betänkandet *En oavvislig ersättningsrätt?* (SOU 2022:23) till regeringen. Betänkandet behandlar bl.a. frågan om det finns behov av och är lämpligt att införa en s.k. oavvislig ersättningsrätt, dvs. en rätt för upphovsmän och utövande konstnärer att få ersättning när deras arbete tillgängliggörs på begäran, exempelvis via streamingtjänster för film eller musik. Betänkandet är remitterat och utredarens förslag bereds inom Regeringskansliet.

När det vidare gäller systemet för privatkopieringsersättning kan utskottet konstatera att en utredare nyligen har haft i uppgift att se över dessa regler. Våren 2022 tog regeringen emot utredarens förslag om en modernare och effektivare ersättningsordning vid privatkopiering i betänkandet *Privatkopieringsersättningen i framtiden* (SOU 2022:20). Utskottet kan konstatera att även detta betänkande är remitterat och att utredarens förslag bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet avser inte att föregripa beredningsarbetet genom att förorda att riksdagen agerar i enlighet med vad som begärs i de aktuella motionerna, som därmed avstyrks.

Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

I flera motioner framhålls det att upphovsrättslagen i allmänhet behöver moderniseras och anpassas till den digitala verkligheten och i synnerhet bli teknikneutral så att bilder på offentlig konst fritt kan spridas online utan restriktioner. Utskottet har avstyrkt liknande motionsyrkanden vid tidigare tillfällen och har bl.a. konstaterat att regeringen i juli 2022 tillsatte en utredning som bl.a. har i uppdrag att se över det s.k. panoramaundantaget och föreslå bestämmelser som säkerställer att det finns rimliga möjligheter att återge offentlig konst digitalt. Utgångspunkten för översynen i denna del har varit att säkerställa att åtminstone privatpersoner utan tillstånd och i alla typer av medier ska ha möjlighet att återge offentlig konst i rimlig omfattning (dir. 2022:125). Utskottet kan nu konstatera att utredaren i januari 2024 överlämnade betänkandet Inskränkningarna i upphovsrätten (SOU 2024:4) till regeringen och att utredarens förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Det pågår således ett arbete som rör det som motionärerna efterfrågar, och utskottet avser inte att föregripa några slutsatser genom att förorda något initiativ från riksdagens sida.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Övriga frågor som rör upphovsrätt

I en motion framhåller motionärerna att upphovsrätten i vissa avseenden bör moderniseras för att gå i takt med den digitala utvecklingen. De förordar bl.a. att regeringen ser över inskränkningar i upphovsrätten, upphovsrättsliga skyddstider och sådana regler som uppfattas som att de står i konflikt med intresset av ett fritt internet och en fri åsiktsbildning. Motionärerna menar att flera av de regler som bör ses över kommer från EU:s DSM-direktiv. Med anledning av denna motion vill utskottet inledningsvis framhålla vikten av att det upphovsrättsliga regelverket är anpassat till den moderna digitala verkligheten. Som motionärerna framhåller har en omfattande reform av upphovsrätten genomförts i och med att DSM-direktivet antogs inom EU 2019. Syftet med direktivet var att uppdatera det upphovsrättsliga regelverket till ett alltmer digitaliserat samhälle och göra det enklare att få tillgång till och dela upphovsrättsskyddat innehåll på internet samtidigt som upphovsmännens rätt till skälig ersättning för sina verk värnas. Som redovisats ovan beslutade riksdagen våren 2020 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att verka för en revidering av direktivet i vissa avseenden. I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24) redovisade regeringen tillkännagivandet som slutbehandlat med hänvisning till att regeringen vid flera tillfällen har lyft fram frågan om en revidering av direktivet i rådets arbetsgrupp för upphovsrätt utan att få stöd för detta av EU-kommissionen. Utskottet kan samtidigt

konstatera att kommissionen kommer att göra en översyn av direktivet tidigast den 7 juni 2026 och att det även kommer att utvärderas i enlighet med det som gäller för EU:s arbete med bättre lagstiftning. Vidare är direktivets bestämmelser sedan våren 2023 genomförda i svensk rätt, och utskottet avser mot denna bakgrund inte att förorda något nytt uttalande om revidering av direktivet och finner inte heller anledning att vidta någon åtgärd med anledning av genomförandet av direktivet i svensk rätt.

Utskottet vill utöver detta påminna om att regeringen bereder förslagen i betänkandet Inskränkningarna i upphovsrätten (SOU 2024:4) för att åstadkomma ett tydligare och modernare upphovsrättsligt regelverk. Regeringen bereder också förslagen om en modernare och effektivare ersättningsordning vid privatkopiering som presenteras i utredningen om privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20) samt de förslag om ersättningsfrågor på upphovsrättsområdet som presenterats i betänkandet En oavvislig ersättningsrätt? (SOU 2022:23).

När det gäller de upphovsrättsliga skyddstiderna menar motionärerna att regeringen bör utreda huruvida dessa kan förkortas. I Sverige gäller upphovsrätten så länge upphovsmannen lever och i 70 år därefter. Utskottet har vid tidigare tillfällen avstyrkt liknande förslag och framhållit att denna bestämmelse har sin grund i EU-rätten och att det saknas förutsättningar för Sverige att ändra reglerna. Utskottet har inte någon annan uppfattning än den som utskottet och riksdagen tidigare gett uttryck för.

Slutligen anförs i en annan motion att det civilrättsliga sanktionsdirektivet (Ipreddirektivet) bör rivs upp. Utskottet har avstyrkt identiska yrkanden vid upprepade tillfällen, och inte heller denna gång synes detta förslag ha något stöd i utskottet.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Frågor som rör patent

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör patent. De handlar om olika typer av stöd vid patentintrång och behovet av en modern patentlagstiftning. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden, pågående arbete och genomförandet av det europeiska enhetliga patentsystemet.

Jämför reservation 6 (S), 7 (SD), 8 (S) och 9 (V).

Motionerna

Stöd vid patentintrång

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5 anförs att förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång

bör utredas. En sådan lösning skulle sannolikt fungera avskräckande för potentiella patentintrångsgörare och samtidigt öka intresset för patentering bland små och medelstora företag.

I kommittémotion 2023/24:446 anför Tobias Andersson m.fl. (SD) att staten bör vara behjälplig när det gäller att skydda svenska patent och hjälpa till i patenttvister. I yrkande 2 förordas därför att regeringen utser en myndighet som assisterar svenska företag och uppfinnare vid immaterialrättsliga intrång. Motionärerna anför även att regeringen bör utreda en försäkringslösning med statlig garanti för den som hamnar i en tvist om patentintrång. En sådan försäkring ska t.ex. kunna användas av den som hamnar i en tvist om intrång från ett tredje land. Ett tillkännagivande med denna inriktning begärs i yrkande 3, och i yrkande 4 efterfrågas ett tak för rättegångskostnader vid patenttvister.

Lili André (KD) anför i motion 2023/24:94 yrkande 1 att regeringen bör se över rättegångskostnader i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska hållas nere. I yrkande 2 framhåller motionären vidare att även handläggningstider i samma typer av mål bör ses över för att dessa ska förkortas.

Övriga frågor som rör patent

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3 framhålls behovet av en patenträtt som stärker svensk innovationskraft. Motionärerna anför i yrkande 4 att flera länder initierat olika program för snabbare handläggning och beslut när det kommer till patentansökningar inom grön teknik. Därför begärs ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för hur ett sådant snabbspår för grön teknik skulle kunna utformas i Sverige.

I kommittémotion 2023/24:989 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 24 anför att patentsystemet bör ses över utifrån EU:s kritiska mineralakt för att säkerställa att det finns incitament för mer förädling i närheten av utvinningen.

Bakgrund och pågående arbete

Inledning

Patent skyddar tekniska lösningar och uppfinningar. Genom ett patent får patenthavaren en ensamrätt att använda uppfinningen yrkesmässigt. Det innebär att ingen annan har rätt att använda den vid t.ex. tillverkning eller försäljning. Tanken med patentsystemet är att den tekniska utvecklingen ska stimuleras. Uppfinnaren får patent mot att staten offentliggör uppfinningen. I och med att uppfinningen offentliggörs får allmänheten ny kunskap som kan användas för ytterligare utveckling. De bestämmelser som reglerar patenträtten finns framför allt i patentlagen (1967:837). I mål om patentintrång i domstol är det normalt enskilda som tvistar inom ramen för en civilprocess. Huvudregeln för rättegångskostnader i civilrättsliga mål är att den förlorande

parten ska ersätta den vinnande partens skäligen påkallade rättegångskostnader. Det finns vissa begränsningsregler för rättegångskostnader i civilrättsliga ”småmål”, dvs. civilrättsliga mål där tvisten rör ett mindre belopp. Patentinfrång kan även behandlas inom ramen för en straffrättslig process där den som uppsåtligt eller av oaktsamhet har begått ett patentinfrång kan dömas till böter eller fängelse.

Kunskapshöjande insatser på immaterialrättsområdet

Patent- och registreringsverket (PRV) och Verket för innovationssystem (Vinnova) har sedan flera år i uppdrag att arbeta kunskapshöjande inom området immateriella tillgångar. I PRV:s instruktion finns sedan 2017 ett tydligt informationsuppdrag inskrivet som innebär att myndigheten ska bedriva arbetet inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Under våren 2021 gav regeringen Vinnova i uppdrag att genom innovationscheckar fortsätta bidra till att höja företagens kunskap när det gäller innovation och immateriella tillgångar (dnr N2021/01194). Våren 2022 lanserade Upphandlingsmyndigheten, i enlighet med ett uppdrag från regeringen, en arena för innovationsupphandling (Afori). Arenan ska fungera som en mötesplats för den offentliga sektorn, näringslivet, akademien och civilsamhället. Syftet med arenan är att fler innovationsupphandlingar ska genomföras i Sverige så att forskning och innovation kan komma ut i samhället och bidra till samhällets gröna omställning, ökad välfärd och näringslivets konkurrenskraft. Inom ramen för detta arbete ingår även att höja berörda aktörers kunskap om vikten av en strategisk hantering av immateriella tillgångar. PRV har fått i uppdrag av regeringen att bistå i det arbetet (dnr N2021/01194).

I Sverige finns vidare en struktur med innovationskontor på ett antal lärosäten, som till del har en rådgivande uppgift när det gäller immaterialrätt. För närvarande pågår ett arbete för att utveckla denna struktur och göra den mer ändamålsenlig. Regeringskansliet bereder också förslag som Utredningen om ett utvecklat innovationsstöd vid universitet och högskolor lämnat i betänkandet Innovation som drivkraft – från forskning till nytta (SOU 2020:59). Därtill har Universitetskanslersämbetet och Vinnova haft i uppdrag att ta fram en modell för uppföljning och utvärdering av innovationskontoren. Modellen redovisades i juni 2023 i rapporten Modell för uppföljning och utvärdering av innovationskontoren vid universitet och högskolor (dnr 111-00396-22).

Handläggningstider och kostnader i patentmål

Hösten 2016 inrättades två specialdomstolar (Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen). De nya domstolarna har exklusiv behörighet att handlägga mål och ärenden om upphovsrätt, patent, varumärken, företagsnamn, mönsterskydd samt marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden. Avsikten med specialdomstolarna är att öka

kvaliteten i dömandet och att uppnå en effektivare rättsprocess för immaterialrättsmålen. Den nya domstolsordningen för immaterialrätten och marknadsrätten har resulterat i kortare handläggningstider för immaterialrättsliga mål, vilket i sin tur skapar möjlighet till begränsade rättegångskostnader. Mellan september 2018 och januari 2023 minskade antalet patentmål i balans i domstolen från 58 till 32 mål. Av Sveriges Domstolars årsredovisning för 2022 framgår vidare att Patent- och marknadsdomstolen under samtliga år efter inrättandet 2016 och fram till 2022 avgjorde fler mål och ärenden än vad som inkommit, vilket har inneburit att balanserna stadigt har minskat. Regeringen gav i december 2022 Domstolsverket i uppdrag att särskilt redovisa målutvecklingen i patent- och marknadsdomstolarna från den 1 januari 2017 till den 31 december 2022 utifrån relevanta indikatorer, t.ex. omloppstider samt avgjorda och balanserade mål inom olika mål- och ärendekategorier (dnr Ju2022/03754).

Det enhetliga patentsystemet i EU

Inom ramen för ett fördjupat samarbete mellan ett antal EU-medlemsstater ska ett enhetligt patentskydd införas i EU. En sökande ska i ett enda förfarande få och upprätthålla ett europeiskt patent med verkan i nästan hela EU. Samtidigt ska det inrättas en enhetlig patentdomstol för tvister om europeiska patent. Följden väntas bli kostnadsbesparingar, mindre byråkrati och ökad rätts-säkerhet för användare. När det gäller frågan om att begränsa eller införa ett tak för kostnader i patenttvister kan nämnas att utskottet våren 2014 i betänkandet Ett enhetligt patentskydd i EU (bet. 2013/14:NU21) framhöll att det enhetliga patentsystemet i EU kommer att innebära att sökande enklare, snabbare och billigare kan få patentskydd med stor utbredning. En patent-havare som vill försvara sitt patent kommer i det nya systemet att kunna väcka talan i en enda domstol i stället för att som i dag behöva göra det i olika länder. För patenthavarna innebär det en ökad förutsebarhet och minskade kostnader. Regeringskansliet uppger att regeringen arbetar på EU-nivå inom ramen för det enhetliga patentsystemet för att skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag när det gäller processer i domstol. Fokus för arbetet är att skapa en snabb och effektiv domstolsprocess inte minst för små aktörer när det gäller handläggningstider (ett år per instans), reducerade ansökningsavgifter för bl.a. mikro- och småföretag samt ett tak för rättegångskostnader. Med det nya systemet kommer små och medelstora företag därmed att erbjudas möjligheten att processa mer kostnadseffektivt. Det enhetliga patentsystemet trädde i kraft den 1 juni 2023.

EU:s patentpaket

Våren 2023 presenterade kommissionen ett s.k. patentpaket som består av tre förslag, ett centralt förfarande för beviljande av tillägsskydd för läkemedel och växtskyddsmedel samt ett enhetligt tillägsskydd inom EU, ett system för

beviljande av tvångslicenser på EU nivå och ett regelverk för standard-essentiella patent. Patentpaketet syftar enligt kommissionen till att göra det lättare för företag, särskilt små och medelstora, att nyttja sina uppfinningar och använda sig av ny teknik samt till att öka EU:s konkurrenskraft och tekniska suveränitet. Förslagen syftar också till att göra regelverken mer effektiva, transparenta och framtidssäkra. Förslagen bereds för närvarande på EU-nivå.

Ny patentlag och en promemoria om vissa patenträttsliga frågor

I regeringens propositionsförteckning från januari 2024 som avser återstoden av riksmötet 2023/24 redovisas de propositioner som är avsedda att lämnas till riksdagen från mitten av januari 2024 till riksmötets slut. I förteckningen uppges att regeringen i maj 2024 ska lämna en proposition till riksdagen med en ny patentlag. Propositionen kommer i sådana fall att behandlas i riksdagen under hösten 2024.

I samband med arbetet med en ny patentlag har Regeringskansliet tagit fram promemorian Vissa patenträttsliga frågor. I promemorian, som kompletterar förslagen i betänkandet Ny patentlag (SOU 2015:41) föreslås ytterligare anpassning till EU-rätten av patentlagens bestämmelse om åtgärder som kan vidtas med sådan egendom som ett patentintrång gäller, s.k. korrigeringsåtgärder. Det rör sig också om behovet av ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för underrättelser som ska lämnas av den som avser att utnyttja undantagen för tillverkning av produkter eller läkemedel som skyddas av tillägsskydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009 av den 6 maj 2009 om tillägsskydd för läkemedel. Förslagen kompletterar förslagen i slutbetänkandet.

Promemorian är remitterad och svaren skulle vara regeringen till handa senast den 8 december 2023. Förslagen i promemorian bereds nu tillsammans med remissvaren inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2022 tillstyrkte utskottet motionsyrkanden om ett tillkännagivande till regeringen om att se över handläggningstider och kostnader i civilrättsliga mål om patent med inriktningen att dessa ska hållas nere. Enligt utskottet ska en sådan översyn även beakta olika typer av lösningar såsom en försäkring med statlig garanti och ett tak för hur mycket en part i en tvist kan bli skyldig för motpartens rättegångskostnader. Företrädare för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet förordade i en reservation att riksdagen inte skulle göra något tillkännagivande (bet. 2021/22:NU22, rskr. 2021/22:440). Enligt regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 som överlämnades till riksdagen i mars 2023 är tillkännagivandet ännu inte slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Stöd vid patentinrång
- Övriga frågor som rör patent.

Stöd vid patentinrång

Utskottet vill inledningsvis framhålla att de immaterialrättsliga skydden, inte minst reglerna om skydd för patent, har stor betydelse för Sveriges globala konkurrens- och innovationskraft. Ett starkt patentskydd är enligt utskottets mening grundläggande för svenska företags konkurrens- och tillväxtmöjligheter. I tre motioner förordas olika åtgärder som regeringen bör vidta för att stötta och hjälpa företag som hamnar i patenttvister. De handlar om att hålla rättegångskostnader nere genom att t.ex. införa ett kostnadstak eller inrätta olika försäkringslösningar samt att en myndighet bör få i uppdrag att hjälpa företag som hamnar i patenttvister. Utskottet vill med anledning av motionerna börja med att påminna om ett par saker – dels om att bl.a. PRV arbetar med olika insatser för kunskapsutveckling och ett förbättrat offentligt stöd för företags hantering av immateriella tillgångar, dels om att riksdagen våren 2022, på utskottets förslag, riktade ett tillkännagivande till regeringen om att se över handläggningstider och kostnader i civilrättsliga mål om patent med inriktningen att dessa ska hållas nere. En sådan översyn ska enligt tillkännagivandet beakta olika typer av lösningar såsom en försäkring med statlig garanti och ett tak för hur mycket en part i en tvist kan bli skyldig för motpartens rättegångskostnader. Tillkännagivandet bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet kan dessutom konstatera att regeringen avser att våren 2024 lämna en proposition till riksdagen med en ny patentlag.

Utöver detta vill utskottet framhålla att en nationell domstolsreform har genomförts och två särskilda domstolar har inrättats för immaterialrättsliga mål, däribland patentmålen, vilket skapat förutsättningar för lägre processkostnader. Vidare väntas det europeiska enhetliga patentsystemet, som trädde i kraft i juni 2023, bidra till att göra det enklare och billigare för företag att skydda och försvara sina patenträttigheter på den inre marknaden.

Utskottet anser därmed inte att det finns skäl för riksdagen att ta några initiativ i de frågor som motionärerna tar upp. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Övriga frågor som rör patent

I en motion förordas att riksdagen understryker behovet av en patenträtt som stärker svensk innovationskraft samt att patentansökningsprocesserna ska innefatta ett snabbspår för grön teknik. I en annan motion föreslås att patent-systemet ses över för att möjliggöra tekniköverföring när det gäller mineralutvinning. Enligt utskottets uppfattning skapar ett starkt och väl fungerande

patentskydd förutsättningar för svenska företag att vara innovativa och konkurrenskraftiga. När det gäller patentområdet kan utskottet konstatera att en hel del arbete pågår för närvarande, både på nationell nivå och på EU-nivå. Det handlat t.ex. om EU:s s.k. patentpaket som innehåller nya regler för ett centralt förfarande för beviljande av tilläggsskydd för läkemedel och växtskyddsmedel samt ett enhetligt tilläggsskydd inom EU, ett system för beviljande av tvångslicenser på EU-nivå och ett regelverk för standard-essentiella patent. Patentpaketet syftar enligt kommissionen till att göra det lättare för företag, särskilt små och medelstora, att nyttja sina uppfinningar och använda sig av ny teknik samt till att öka EU:s konkurrenskraft och tekniska självständighet. Förslagen syftar också till att göra regelverken mer effektiva, transparenta och framtidssäkra. Vidare väntas det europeiska enhetliga patentsystemet, som trädde i kraft i juni 2023, bidra till att göra det enklare och billigare för företag. Det blir enklare inte minst för små och medelstora företag att etablera sig och växa på EU:s inre marknad. Att många nationella processer kan ersättas av en enda leder till betydligt lägre kostnader, minskad administrativ börda och större rättssäkerhet. Detta gör stor nytta särskilt för små och medelstora företag som vill etablera sig och växa på EU:s inre marknad. Förenklade regler som minskar den administrativa bördan för företagen ger dem mer tid och kraft att investera i nya idéer och innovationer. Det stärker konkurrenskraften och ökar attraktiviteten för utländska investeringar. Det enhetliga patentsystemet möjliggör också för innovativa företag att enklare söka patenträttsligt skydd i nya länder och för utländska aktörer att investera och söka patent i Europa. Det banar väg för nya etableringar, fler jobbtillfällen och ökad produktivitet och tillväxt i EU.

När det avslutningsvis gäller att utforma patentsystemet för att underlätta för innovationer av grön teknik eller tekniköverföring inom vissa områden vill utskottet inte att riksdagen föregriper regeringens pågående arbete med forsknings- och innovationspolitiken och nya regler om patent genom några tillkännagivanden. Som redovisats arbetar regeringen för närvarande med att ta fram en ny patentlag samt en proposition med inriktningen för forsknings- och innovationspolitiken. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under 2024 med propositioner på dessa områden.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Övriga frågor som rör immaterialrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlar övriga frågor om immaterialrätt. Yrkandena innehåller bl.a. förslag om kunskapsfrämjande insatser på immaterialrättens område, stärkt skydd för immateriella rättigheter, bekämpning av immaterialrättsintrång och en ny strategi om innovation och immaterialrätt. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete och gällande rätt.

Jämför reservation 10 (S), 11 (SD), 12 (S, C) och 13 (S).

Motionerna

Kunskapscentrum för immaterialrätt

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 7 anför att kunskaperna om immaterialrätt som strategisk tillgång måste öka för att säkra Sveriges innovationsledarskap. Det gäller framför allt små och medelstora företag och inom universitets- och högskolevärlden. Motionärerna vill därför se över förutsättningarna för att inrätta ett nationellt kompetenscentrum enligt finsk modell. Genom ett sådant centrum skulle en kunskaps-hubb skapas som medför såväl högre kvalitet på forskningsinsatser som högre kompetens i hela samhället. Det framgår av motionens yrkande 8.

I kommittémotion 2023/24:446 anför Tobias Andersson m.fl. (SD) att ett kunskapscenter för immaterialrättsliga frågor bör inrättas. Det framgår av yrkande 1. Motionärerna framhåller att ett sådant kunskapscenter bör samla och knyta ihop kompetenser inom patent och övriga immaterialrättsliga områden. Centret ska arbeta med uppsökande verksamhet när det gäller exempelvis utbildningar och dessutom finnas som ett stöd för svenska företagare som söker kunskap eller hamnat i trångmål. Kunskapscentret bör ha representation från såväl myndigheter som akademien och näringslivet.

Utvärdering av skärpta straff för immaterialrättsintrång

Tobias Andersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:427 yrkande 5 att regeringen bör utvärdera de straffskärpningar som genomförts med anledning av att riksdagen antog propositionen om skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång. En utvärdering ska belysa huruvida straffskärpningen lett till att enskilda jagas i stället för att organiserad brottslighet bekämpas.

Ny strategi om innovation och immaterialrätt

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 anför att regeringen bör ta fram en innovationsstrategi där de immaterialrättsliga skydden har en framträdande roll.

I kommittémotion 2023/24:2492 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) anförs i yrkande 3 att regeringen bör tillsätta en utredning med inriktningen att ta fram en svensk immaterialrättsstrategi.

I motion 2023/24:1568 framhåller Åsa Eriksson och Jennie Nilsson (båda S) att regeringen bör ta fram en bred innovationsstrategi som omhänder-tar vissa områden när det gäller de immaterialrättsliga skydden.

Cecilia Engström (KD) framför i motion 2023/24:2543 att regeringen bör ta fram en nationell immaterialrättsstrategi.

Övrigt om immaterialrätt

I kommittémotion 2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 framhålls behovet av en harmoniserad varumärkesrätt och mönsterrätt. Motionärerna ser positivt på den pågående översynen på EU-nivå men efterfrågar samtidigt ökad internationell harmonisering. För att utväxlingen av Sveriges innovationssatsningar ska kunna öka framför motionärerna att patentinformation bör användas på ett strategiskt och systematiskt sätt. Det framförs i yrkande 9. Då skulle t.ex. dubbelforskning kunna undvikas, utvecklingen av nödvändiga innovationer påskyndas och utvecklingstendenser runt om i världen kunna analyseras på ett bättre sätt. I motionen framhålls vidare att utvecklingen inom AI och digitalisering går snabbt och att de immaterialrättsliga skydden riskerar att inte hänga med. Motionärerna betonar vikten av att de immaterialrättsliga regelverken moderniseras och harmoniseras internationellt och begär därför i yrkande 10 i denna del ett tillkännagivande om att anpassa immaterialrätten till AI och den digitala utvecklingen. I motionen framförs även att Sverige behöver göra mer för att stoppa det växande problemet med intrång i immateriella rättigheter, både på nationell nivå och på EU-nivå. I yrkande 11 begärs därför ett tillkännagivande om detta.

Bakgrund och pågående arbete

Insatser för att öka den legala användningen av upphovsrätts-skyddade verk

Under 2016–2019 hade PRV i uppdrag att bl.a. öka allmänhetens kunskap för att minska intrången i upphovsrätten och öka intresset för lagliga distributions-tjänster. I uppdraget ingick också att utreda olika insatser som kunde göra det lättare för konsumenter och andra användare att lagligt ta del av digitalt tillgängligt material med rättighetshavarnas samtycke, vilket bl.a. resulterade i initiativet Streama lagligt. På sajten streamalagligt.se har PRV samlat lagliga streamningstjänster på den svenska streamningsmarknaden. Sedan 2017 finns ett informationsuppdrag inskrivet i myndighetens instruktion, och de ovan nämnda satsningarna är numera en del av PRV:s ordinarie verksamhet. Det kan även nämnas att Statens medieråd enligt myndighetens regleringsbrev för 2023 har i uppdrag att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare

samt att informera dem om upphovsrättsliga rättigheter och skyldigheter för att uppmuntra legal användning av upphovsrättsligt skyddade verk.

Kommissionens meddelande om en handlingsplan för immateriella rättigheter

Kommissionen presenterade i november 2020 ett meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén benämnt Att utnyttja EU:s innovationspotential – En handlingsplan för immateriella rättigheter till stöd för EU:s återhämtning och resiliens (COM(2020) 760). I meddelandet uppger kommissionen att den har identifierat flera utmaningar inom det immaterialrättsliga området. Det handlar bl.a. om att EU:s immaterialrättssystem fortfarande är alltför fragmenterat, att många företag och forskare inte drar full nytta av de möjligheter som immateriella rättigheter erbjuder och att verktygen för att underlätta tillgången till och omsättningen av immateriella rättigheter är underutvecklade. Trots fortsatta ansträngningar för att förändra situationen konstaterar kommissionen också att intrångsproblematiken alltjämt är omfattande. Slutligen finner kommissionen att avsaknaden av en rättvis spelplan på global nivå ofta leder till nackdelar för EU:s företag när de bedriver verksamhet utomlands. För att hantera dessa utmaningar föreslår kommissionen att ett antal åtgärder ska vidtas på området. Det handlar bl.a. om att förbättra skyddet av immateriella rättigheter, uppmuntra framför allt små och medelstora företag att använda sina immateriella tillgångar effektivt, förenkla tillgång till och delning av immaterialrättsligt skyddade tillgångar, bekämpa intrången i immateriella rättigheter och verka för en rättvis spelplan på global nivå. Inom ramen för EU:s handlingsplan för immateriella tillgångar kommer ett europeiskt informationscenter att inrättas som ska fungera som en s.k. one-stop shop för information om immaterialrätt.

I ett utlåtande över kommissionens meddelande om en handlingsplan för immateriella rättigheter framförde utskottet våren 2021 bl.a. att det är positivt med ett bättre skydd av immateriella rättigheter inom EU och att det är bra att meddelandet pekar ut att små och medelstora företag ska uppmuntras och få stöd att använda immateriella tillgångar mer effektivt (utl. 2020/21:NU25). Utskottet instämde vidare med kommissionen i fråga om behovet av att bekämpa och beivra intrång i immateriella rättigheter.

Geografiska beteckningar, varumärken och företagsnamn

Våren 2021 lämnade regeringen propositionen Stärkt skydd för geografiska beteckningar och tydligare regler vid registrering av varumärken och företagsnamn i ond tro (prop. 2020/21:125) till riksdagen. I propositionen föreslog regeringen bl.a. att varumärkeslagens bestämmelser om skadestånd och andra sanktioner ska kunna tillämpas i samband med intrång i geografiska beteckningar och ursprungs-beteckningar som skyddas inom EU genom

unionens tillträde till Genèveakten. Detsamma ska gälla geografiska beteckningar som skyddas av frihandelsavtalen med Singapore och Vietnam. Förslagen innebär således ett stärkt skydd för sådana beteckningar som skyddas av Genèveakten och frihandelsavtalen, och det blir möjligt att vid vite förbjuda användningen av en beteckning. Den som har lidit skada till följd av en otillåten användning av en beteckning ska också kunna få ersättning för skadan. I propositionen framhöll regeringen att de beteckningar som skyddas inom EU till följd av Genèveakten framgår av de beslut som fattas av kommissionen. De beteckningar som skyddas av frihandelsavtal framgår vanligtvis direkt av avtalen. Det är också möjligt att söka efter och få ytterligare information om skyddade beteckningar i elektroniska register som kommissionen tillhandahåller. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2020/21:NU23, rskr. 2020/21:336), och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2021.

Översyn av EU:s formskyddsregler

Våren 2023 presenterade kommissionen förslag till EU:s nya formskyddsregler (COM(2022) 666 och COM(2022) 667). Förslagen innebär att EU:s regler om formskydd (även kallat mönsterskydd) ses över med syftet att främja högsta kvalitet inom formgivning, innovation och konkurrenskraft i EU. Det ska ske genom att det befintliga regelverket moderniseras och blir mer tillgängligt och effektivt för enskilda formgivare, små- och medelstora företag och designintensiva branscher. Översynen syftar till att göra det enklare att registrera formgivningar på nationell nivå genom att förfarandena görs mer enhetliga och anpassas till skyddet på EU-nivå för gemenskapsformgivningar. Vidare öppnar översynen för att även formgivningar som återges digitalt kan skyddas. Förslaget syftar också till att harmonisera skyddet för reservdelar och göra det billigare och enklare att registrera formgivningar hos Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet EUIPO. Förslaget bereds för närvarande på EU-nivå.

Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång

I juni 2020 biföll riksdagen regeringens proposition Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång (prop. 2019/20:149, bet. 2019/20:NU18). Reglerna trädde i kraft den 1 september 2020. Syftet med lagstiftningen om skärpta straff för de allvarligaste immaterialrättsintrången var att komma åt den kommersiella och strategiskt planerade brottsligheten, dvs. inte användarna utan de som tillhandahåller olovligt material. Av propositionen framgår att kvalifikationsgrunderna för de grova brotten valts bl.a. för att säkerställa att enskilda personers oorganiserade och enstaka intrång, som sker för personliga syften, inte ska träffas av de skärpta straffen (s. 30–31).

Kommande forsknings- och innovationsproposition

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16) anför regeringen att Sveriges position som en ledande kunskaps- och forskningsnation ska stärkas och utvecklas. Utbildnings- och forskningspolitiken ska svara mot de globala och nationella samhällsutmaningarna och en tydlig inriktning mot hög kvalitet ska prägla såväl forskning och innovation som utbildning. Regeringen avser därför att under 2024 återkomma till riksdagen om den framtida inriktningen på området i en forsknings- och innovationspolitisk proposition.

I ett svar den 21 juni 2023 på en interpellation av Aida Birinxhiku (S) (ip. 2022/23:353) framförde statsrådet Ebba Busch regeringens syn på en nationell innovationsstrategi. Statsrådet framhöll bl.a. följande:

[...] Regeringen arbetar just nu med att ta fram strategier på flera områden: klimathandlingsplan, strategi för norra Sverige, strategi för utrikeshandel, investeringar och global konkurrenskraft samt en första nationell strategi för företag i kulturella och kreativa branscher. Regeringen har även tillsatt en produktivitetskommission som har till uppgift att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten och lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i näringslivet. Dessutom har regeringen gett forskningsfinansierare och lärosäten i uppdrag att inkomma med analyser och förslag inför den kommande forsknings- och innovationspropositionen.

I ett svar den 18 december 2023 på en interpellation av Aida Birinxhiku (S) (ip. 2023/24:179) framförde statsrådet Ebba Busch regeringens syn på vissa frågor om industrins innovationskraft. En av interpellationsfrågorna rörde åter igen en innovationsstrategi. Statsrådet framhöll bl.a. följande:

Regeringen föreslår en satsning på nästa generations trådlösa system, 6G, i budgetpropositionen för 2024. Sedan tidigare har regeringen gett Vinnova i uppdrag att öka insatserna i forsknings- och innovationsprogrammet Avancerad digitalisering. Regeringen har också gett Vinnova i uppdrag att etablera ett innovationskluster för kommersialisering av avancerade läkemedel. Regeringen har prioriterat dessa satsningar för att bidra till svensk innovationskraft. Vi har med dessa satsningar visat att vi satsar på långsiktig konkurrenskraft och tillväxt.

[...] Något annat som jag vill understryka är forsknings- och innovationspropositionen. Den förra propositionen fokuserade på klimat och miljö, hälsa och välfärd, digitalisering, kompetensförsörjning och arbetsliv samt ett demokratiskt och starkt samhälle. Det var alltså 2020 års proposition - det var snarlikt 2016. Nästa kommer att ha ett stort fokus på innovation, och jag hoppas på konstruktivt samarbete där det går i fråga om den propositionen.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2023 behandlade utskottet motionsyrkanden om att inrätta ett kunskapscenter för immaterialrätt och om att utse en myndighet som ska assistera svenska företag och uppfinnare vid immaterialrättsintrång (bet. 2022/23:NU14). Motionsyrkandena avstyrktes med hänvisning till att det pågår ett kunskaphöjande arbete på området. Yrkandet följdes upp i en

reservation av företrädare för Sverigedemokraterna i utskottet. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att regeringen bör utvärdera de straffskärpningar som genomförts med anledning av att riksdagen antog propositionen om skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång (senast i bet. 2022/23:NU22). Utskottet har inte funnit någon anledning att förorda något tillkännagivande i linje med det som föreslagits och har avstyrkt yrkandena. Yrkandena har följts upp i reservationer av företrädare för Sverigedemokraterna i utskottet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Kunskapscentrum för immaterialrätt
- Utvärdering av skärpta straff för immaterialrättsintrång
- Ny strategi om innovation och immaterialrätt
- Övrigt om immaterialrätt.

Kunskapscentrum för immaterialrätt

I ett par motioner förordas tillkännagivanden om att regeringen bör vidta åtgärder för att kunskapen om immaterialrätt ska öka, bl.a. genom att inrätta ett kunskapscenter för immaterialrättsliga frågor. Här vill utskottet påminna om att PRV och Vinnova sedan flera år har i uppdrag att arbeta kunskaps-
höjande inom området för immateriella tillgångar. I PRV:s instruktion finns sedan 2017 ett tydligt informationsuppdrag inskrivet som innebär att myndigheten ska driva arbetet vidare inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Vidare vill utskottet framhålla att Upphandlingsmyndigheten våren 2022 lanserade en arena för innovationsupphandling och att det inom ramen för det arbetet ingår ett uppdrag att höja berörda aktörers kunskaper om strategisk hantering av immateriella tillgångar. Inom ramen för EU:s handlingsplan för immateriella tillgångar har kommissionen dessutom aviserat att det kommer att inrättas ett europeiskt informationscenter som ska fungera som en s.k. one-stop shop för information om immaterialrätt. Vidare noterar utskottet att det pågår ett arbete med att se över och utveckla strukturen för de innovationskontor som finns på ett antal lärosäten i landet och som bl.a. har en rådgivande uppgift när det gäller att sprida kunskap om hanteringen av immateriella tillgångar på lärosätena. Utskottet vill också framhålla att PRV, Vinnova och Statens medieråd, på uppdrag av regeringen, arbetar med olika insatser för kunskapsutveckling och ett förbättrat offentligt stöd för hantering av immateriella tillgångar samt information till allmänheten om upphovsrätt. Utskottet kan också konstatera att en ökad spridning av kunskaper på det immaterialrättsliga området lyfts fram som ett prioriterat område i förslaget till en långsiktig nationella strategi för främjandet av en hållbar utveckling för

företag i kulturella och kreativa branscher som utredningen Kreativa Sverige! presenterat. Utredningens betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen har aviserat att den avser att lämna en skrivelse om en sådan strategi till riksdagen under våren 2024. Till sist vill utskottet även påminna om att regeringen under 2024 avser att lämna en forsknings- och innovationspolitisk proposition till riksdagen. Avsikten med propositionen är att stärka och utveckla Sveriges position som en ledande kunskaps- och forskningsnation.

Med detta avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Utvärdering av skärpta straff för immaterialrättsintrång

I en motion förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera de regler som trädde i kraft hösten 2020 med anledning av att riksdagen biföll propositionen Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång. Motionärerna anger att det är angeläget att reglerna utvärderas tre år efter att de trätt i kraft för att säkerställa att lagstiftningen får avsedd effekt och träffar den organiserade brottsligheten. Här vill utskottet framhålla att de lagändringar som avses i motionen innehåller s.k. kvalifikationsgrunder som anger vad som ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är att anse som grovt. Kvalifikationsgrunderna är utformade så att enskilda personers enstaka intrång inte ska träffas av de skärpta straffen. Därmed finner utskottet ingen anledning att förorda ett tillkännagivande i enlighet med vad som föreslås i motionen.

Motionsyrkandet avstyrks.

Ny strategi om innovation och immaterialrätt

I en motion förordas att riksdagen uppmanar regeringen att ta fram en innovationsstrategi, företrädesvis med ett tydligt immaterialrättsfokus. I två andra motioner anförs att regeringen bör ta fram en immaterialrättsstrategi för att främja företagande och innovationer. Utskottet vill här framhålla att regeringen har tagit fram eller avser att ta fram strategier inom flera olika områden som delvis berör innovationsområdet. Det handlar t.ex. om en mineralstrategi, en strategi för utvecklingen i norra Sverige, en strategi för utrikeshandel, investeringar och global konkurrenskraft samt en nationell strategi för företag i kulturella och kreativa branscher. Regeringen har också gett Vinnova i uppdrag att öka insatserna i forsknings- och innovationsprogrammet Avancerad digitalisering samt att etablera ett innovationskluster för kommersialisering av avancerade läkemedel. Utöver detta vill utskottet även påminna om genomförda och pågående anpassningar av regelverken för patent, varumärken och designskydd samt att regeringen har för avsikt att under 2024 lämna en forsknings- och innovationspolitisk proposition till riksdagen.

Utskottet ser inga skäl att ställa sig bakom motionsyrkandena, som därmed avstyrks.

Övrigt om immaterialrätt

Utskottet vill först och främst framhålla att de immaterialrättsliga skydden är viktiga förutsättningar för att tillgängliggöra de kommersiella värdena av forskning och innovationer. Väl fungerande immaterialrättsliga skydd är mycket betydelsefulla för svenska företags konkurrenskraft och tillväxtpotentialer. Det är därför viktigt att arbeta aktivt för att öka kunskapen om, och förståelsen för, värdet av immateriella tillgångar.

I en motion förordas att användningen av patentdata ses över för att främja innovation och att det finns ett behov av harmoniserade regler när det gäller mönster- och varumärkesskydd. Motionen innehåller även förslag om att samtliga immaterialrättsområden ses över i ljuset av utvecklingen av AI samt att immaterialrättsintrång ska bekämpas.

Det är ett faktum att den internationella konkurrensen blir allt hårdare och allt fler företag i en digital miljö konkurrerar med kunskapsintensiva varor och tjänster som i hög grad är baserade på immateriella tillgångar. Lagstiftaren har både på EU-nivå och på nationell nivå vidtagit åtgärder för att uppdatera lagstiftningen inom de olika immateriella skydden för att de ska kunna fungera bättre i förhållande till den tekniska verkligheten. Som redovisats i det föregående har upphovsrätten och varumärkesrätten anpassats i förhållande till den digitala marknaden, men även mönsterrätten ska reformeras för att anpassas för att innovationer numer i allt högre utsträckning är digitala. Som också framgår ovan avser regeringen att under 2024 lämna förslag på en ny patentlag till riksdagen.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla vikten av ett långsiktigt och kontinuerligt arbete med att både anpassa regelsystemen och öka medvetenheten och förståelsen för dem hos företag och samhället i stort. Utskottet kan konstatera att PRV har i uppgift att bl.a. stärka innovationsförmågan och konkurrenskraften i hela landet genom att informera om och bidra till ökad förståelse för immateriella tillgångar och rättigheter. Utskottet vill också framhålla att innovationskontoren vid universitet och högskolor stöder forskare i hanteringen av immateriella tillgångar.

När det gäller frågan om en översyn av samtliga immaterialrättsliga regelverk i ljuset av AI kan utskottet konstatera att förhandlingar pågår på EU-nivå om kommissionens förslag till EU-gemensamma regler för AI-system. Till detta har regeringen tillsatt en s.k. AI-kommission som bl.a. har i uppgift att ta fram förslag för att säkerställa att Sverige som ledande forskningsnation, avancerad industrination och ambitiös välfärdsnation bättre ska tillvarata möjligheterna och hantera riskerna med AI.

Med anledning av ett motionsyrkande om att immaterialrättsintrång bör motverkas vill utskottet påminna om att riksdagen – på förslag av ett enigt utskott – våren 2020 antog en proposition om skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång. Propositionen innebar bl.a. att åtalsprövningsreglerna i de immaterialrättsliga lagarna ändrades så att åklagare numera får väcka allmänt åtal för brott när det är motiverat från allmän

synpunkt. När det gäller t.ex. patentinrång innebär det att kraven för att väcka allmänt åtal sänkts något i förhållande till vad som dittills krävts.

Med detta avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Upphovsrätt och AI, punkt 1 (S, V, MP)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Elin Söderberg (MP), Aida Birinxhiku (S), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:17 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V),
2023/24:1522 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt
2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 10 i denna del.

Ställningstagande

Ett alltmer digitaliserat samhälle ställer höga krav på att det upphovsrättsliga regelverket är ändamålsenligt utformat. Avgörande i detta sammanhang är upphovsrättens framtida funktion i förhållande till utvecklingen av AI. Samtidigt som AI innebär många möjligheter uppstår många utmaningar som måste tas på allvar. Det handlar exempelvis om hur man ska se på AI-inlärning i förhållande till upphovsrättsskyddat material eller hur man ska se på det som AI producerar utifrån vem som äger upphovsrätten. Det har även förekommit fall där AI har gjort det många anser är kopior av kända verk utan att upphovsrättsinnehavarna har kunnat ha inflytande över det. Utvecklingen av AI är mycket snabb och det finns ingen som med säkerhet kan förutse hur AI kommer att påverka upphovsrätten. En sak som vi dock kan slå fast är att upphovsrättslagstiftningen kommer att behöva ses över i ljuset av AI, både på nationell nivå och på EU-nivå. Ett sådant arbete behöver initieras så snart som möjligt och vara inriktat på att åstadkomma ett väl fungerande upphovsrättsligt regelverk som gör att upphovsrättsinnehavarnas rättigheter kan upprätthållas i förhållande till utvecklingen av AI.

Vi menar därför att regeringen med denna inriktning bör tillsätta en utredning som ser över den nationella upphovsrättslagstiftningen och vara pådrivande i EU för en harmoniserad ändamålsenlig upphovsrätt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2. Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning, punkt 2 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:1486 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 och

avslår motion

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 6.

Ställningstagande

Ett starkt och väl fungerande upphovsrättsligt skydd är en viktig förutsättning för livskraftiga kulturella och kreativa företag där skapande, innovation och digitalisering uppmuntras och omsätts i konkurrenskraft och tillväxt. Det ställer krav på ett fungerande upphovsrättsligt skydd i ett alltmer digitaliserat samhälle. Upphovsrätten är det immaterialrättsskydd som hittills har påverkats mest av den tekniska utvecklingen, och EU antog därför våren 2019 ett nytt direktiv för att anpassa och komplettera unionens upphovsrättsliga regelverk till den digitala marknaden. Hösten 2022 antog riksdagen de nya regler på upphovsrättsens område som genomför direktivet i svensk rätt. Eftersom vi är anhängare av ett starkt och väl fungerande upphovsrättsligt skydd välkomnar vi de nya reglerna som ger ökade förutsättningar för t.ex. kompositörer, bildkonstnärer och kulturskapare som verkar på den digitala marknaden att kunna få betalt för det de skapar. Vi vill dock påpeka att även artister och musiker måste få en rimlig del av de stora värden som streamingekonomin genererar, vilket inte är fallet i dag. Det är helt grundläggande för att bibehålla ett dynamiskt kulturliv som skapar jobb och som bidrar till människors välbefinnande, utveckling och glädje.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Upphovsrättsinnehavares rätt till ersättning, punkt 2 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 6 och

avslår motionerna

2023/24:1486 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Att privatkopieringsersättningen – den s.k. kassettbandsavgiften – fortfarande finns kvar är ett stort mysterium. Genom att en avgift lades på alla tomma kassettband som såldes var tanken att intäkterna till upphovsrättsinnehavarna skulle säkras. Detta system kommer från en tid när det var normalt att sitta framför radion och vara redo att trycka på inspelningsknappen för att spela in favoritlåtarna på tomma kassettband, vilket var mycket billigare än att köpa artistens nya skiva eller kassettband. Trots att kassettbanden sedan länge är utdaterade och streamingstjänster som Spotify i dag är den primära källan för att konsumera musik finns avgiften kvar. Avgiften läggs på lagringsmedier och innebär att varje gång man köper t.ex. en hårddisk eller ett usb-minne innefattar priset en avgift för möjligheten att kopiera upphovsrättsskyddat material, detta trots att lagringsmedier i dag används för helt andra ändamål. Ju mer material som får plats på lagringsmediet, desto mer får man betala. Regeringen bör därför ta bort den utdaterade kassettbandsavgiften.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats, punkt 3 (SD, C)

av Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 17,

2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6,

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 7 och

2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Den tekniska utvecklingen går snabbt, och samhället blir alltmer digitaliserat. Det är därför viktigt att föräldrad lagstiftning uppdateras när det behövs och att lagar och regelverk därmed är anpassade till dagens förhållanden. Upphovsrättslagstiftningen är enligt vår uppfattning tyvärr i flera avseenden föråldrad och reglerar i mångt och mycket förhållanden som gällde för flera decennier sedan. Ett sådant exempel är den s.k. panoramafriheten. Den utgör en inskränkning i upphovsrätten som gör det möjligt att i fysiskt format publicera fotografier, filmer eller bilder av byggnader eller konstverk placerade i det offentliga rummet. Efter beslut i Patent- och marknadsdomstolen finns det dock tveksamheter kring huruvida det är tillåtet att dela fotografier på offentlig konst digitalt utan att betala ersättning till konstnären. Vi menar att fotografier, filmer och bilder av offentlig konst, vars syfte är att vara fritt tillgänglig för folket, även ska kunna spridas digitalt utan restriktioner. Möjligheten att sprida bilder på offentlig konst digitalt kan även underlätta utvecklingen av digital turism. Vi anser därför att den s.k. panoramafriheten i upphovsrättslagen bör moderniseras och göras teknikneutral.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Övriga frågor som rör upphovsrätt, punkt 4 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och avslår motion

2023/24:2538 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD).

Ställningstagande

Immateriella värden har i takt med den tekniska utvecklingen och informations-samhällets mognad kommit att bli en alltmer betydelsefull del av samhällsekonomin. Samtidigt har utvecklingen inneburit att teknik och information sprids, konsumeras och förbrukas snabbare än tidigare. Digital teknik och internet har kommit att inta platsen som den primära plattformen för den demokratiska debatten, för spridningen av information och nyheter och för konsumtionen av kultur och underhållning. Att framställa och publicera bilder, sprida vidare information på bloggar och sociala medier och att publicera texter av varierande verkshöjd för en potentiellt global publik är en naturlig

del av vardagen för många och präglar hur människor interagerar på internet. Det upphovsrättsliga regelverket är dock inte anpassat till dagens digitala beteendemönster utan bygger fortfarande till stora delar på den ordning som tillkom när tryckpresstekniken var den gängse plattformen för informationsspridning. Den som sprider vidare en bild, text eller artikel på sociala medier kan begå upphovsrättsintrång om upphovsmannens medgivande saknas. Upphovsrätten behöver därför reformeras och anpassas till hur det digitala samhället fungerar i praktiken.

Vidare vill vi framhålla att yttrandefriheten är en av de viktigaste grundpelarna i den västerländska demokratiska samhällsmodellen. Yttrandefriheten tillkommer envar, och en allt viktigare del av samhällsdebatten och åsiktsbildningen sker på internet. Vi menar att det är fundamentalt att upprätthålla en god balans mellan det upphovsrättsliga skyddet och skyddet för fri åsiktsbildning på internet genom exempelvis förmedling av information, satir och debatt. DSM-direktivet som, i strid med den svenska riksdagsmajoritetens viljeyttring, antogs inom EU 2019 har kritiserats för att brista i fråga om denna balans. Vi är därför av uppfattningen att den upphovsrättsliga lagstiftningen behöver moderniseras i syfte att åstadkomma en bättre balans mellan å ena sidan intresset av att uppmuntra kreatörers skapande och skydda deras rätt till rättmätig ersättning för sina alster, och å andra sidan intresset av fri åsiktsbildning på internet. Eftersom upphovsrätten till stor del är internationellt reglerad bör Sverige modernisera den nationella lagstiftningen i den utsträckning det är möjligt och samtidigt verka för att de internationella upphovsrättsliga regelverken ändras inom ramen för EU och WTO.

Vi vill vidare framhålla att de befintliga inskränkningar som finns i upphovsrätten i dag är dåligt anpassade till det moderna samhället. Detta gäller inte minst hur information används och sprids. I dag är inskränkningar möjliga t.ex. när det gäller framställning av tillfälliga exemplar av ett verk i en teknisk process, för privatkopiering och för undervisningsändamål. Citaträtten är en annan inskränkning i upphovsrätten som stipulerar en rätt till återgivning av citat i enlighet med god sed. Citaträtten gäller dock inte bildmedier. Det är enligt vår mening nödvändigt att lagstiftaren verkar för att införa mer flexibla inskränkningar i upphovsrätten utifrån vad som är skäligt med hänsyn till samhällets utveckling, intresset av att nya informationstjänster ska kunna utvecklas och vad som i övrigt kan anses brukligt i samhället. Vi menar att det t.ex. innebär att rätten att använda upphovsrättsskyddade alster i satir, opinionsbildning och samhällskritik särskilt bör bejakas. Citaträtten bör därtill vidgas så att det även blir tillåtet att använda bildmaterial. I ett sådant sammanhang bör man särskilt dra lärdom av hur andra länder i västvärlden valt att utforma flexibla inskränkningar i upphovsrätten, t.ex. den amerikanska modellen för s.k. fair use. Vi anser att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över hur upphovsrätten i det här avseendet bör avgränsas och anpassas för framtiden.

En oinskränkt ensamrätt till tankegodis kan inte vara en självklarhet, och upphovsrätt kan inte rakt av jämföras med äganderätt. En väsentlig skillnad

mot äganderätten är att upphovsrätten inte är evig, och huvudregeln i gällande rätt är att upphovsrätten löper ut 70 år efter upphovsmannens död. I praktiken innebär det att ett verk oftast är skyddat från fri användning i mer än ett århundrade efter att det skapats. Långa skyddstider kan innebära att allmänhetens respekt och förtroende för upphovsrätten undergrävs och att tillväxt och utvecklingsintressen hämmas. Vi menar att det inte är rimligt med långa skyddstider i dagens digitala värld. Skyddstiderna bör därför ses över, och man bör då beakta om det eventuellt ska krävas en aktiv åtgärd från upphovsmannen för att bevara ensamrätten till hans eller hennes verk efter att en viss tid förflutit.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Stöd vid patentinrång, punkt 5 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motionerna
2023/24:94 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2 samt
2023/24:446 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Patenträtten är central för att företag och andra ska våga och vilja investera i forskning och innovationer. Genom ett fungerande patenträttsligt skydd ges företag och forskare förutsättningar att kommersialisera sina innovationer både nationellt och internationellt. Det skapar förutsättningar för tillväxt och nya jobb. Vi anser därför att förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentinrång behöver utredas. En sådan försäkringslösning skulle sannolikt fungera avskräckande för patentinrång och öka små och medelstora företags intresse för att ansöka om patent.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Stöd vid patentinrång, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:446 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och avslår motionerna

2023/24:94 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

I en internationell jämförelse är det få patenttvister som avgörs i domstol i Sverige. Det får antas bero på att rättegångskostnaderna i patentmål ofta uppgår till stora belopp och att den som väljer att gå till domstol för att försvara sitt patent riskerar att få betala både sina egna och motpartens rättegångskostnader om han eller hon förlorar målet. För mindre och svagare aktörer på marknaden blir det en för stor risk att ta. För att komma till rätta med den här problematiken bör regeringen utreda möjligheten att inrätta ett tak för rättegångskostnader i patenttvister. Ett sådant tak skulle innebära att spelplanen jämnas ut mellan parterna, och fler patenthavare skulle våga ta strid för sin rätt. Liknande lösningar har visat sig framgångsrika i bl.a. Tyskland och Storbritannien.

Vi menar att staten bör ta ett större ansvar för att hjälpa svenska företag att skydda sina immateriella rättigheter. Regeringen bör därför utse en myndighet som får i uppdrag att assistera svenska företag och uppfinnare som råkar ut för immaterialrättsliga intrång i exempelvis USA, Kina och Japan.

För att öka möjligheterna och viljan att fullfölja en kommersialisering av uppfinningar och innovationer bör även en försäkringslösning med statlig garanti införas. Den ska kunna användas för den som hamnar i en tvist om patentinrång från tredjeländ. Vi är medvetna om att riksdagen tidigare uppmanat regeringen att se över denna fråga, men ser att detta viktiga arbete går för långsamt. Vi menar därför att det finns ett behov av att riksdagen åter igen uppmanar regeringen att utreda en försäkringslösning med statlig garanti.

Det anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Övriga frågor som rör patent, punkt 6 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 4 samt
avslår motion
2023/24:989 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

Vi vill understryka att patenträtten är central för att företag och andra ska våga och vilja investera i forskning och innovation. Genom ett fungerande patenträttsligt skydd ges företag och forskare förutsättningar att exploatera och kommersialisera sina innovationer både nationellt och internationellt, vilket skapar tillväxt och nya jobb.

Patenträtten spelar också en viktig roll i industrins gröna omställning, eftersom den skapar förutsättningar för att utveckla klimatsmarta tjänster och grön teknik. Flera länder har i dag initierat olika program för snabbare handläggning och beslut när det gäller patentansökningar inom grön teknik. Vi anser därför att regeringen bör utreda förutsättningarna för hur ett sådant snabbspår för grön teknik skulle kunna utformas i Sverige.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Övriga frågor som rör patent, punkt 6 (V)

av Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:989 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 24 och
avslår motion
2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

I EU behandlas för närvarande den s.k. råvaruakten (Critical Raw Materials Act, CRMA), och den förväntas att vara färdigförhandlad i början av 2024. Lagstiftningsförslaget anger tydliga mål för inhemsk kapacitet i värdekedjan för strategiska råvaror för att diversifiera EU:s tillförsel. För att uppnå målen föreslås bl.a. att tillståndsprocesser för alla delar i värdekedjan för råvaruförsörjningen ska vara snabb, säker och transparent. Jag har inget emot effektivare och snabbare tillståndsprocesser under förutsättning att miljöprövningen inte försvagas. Svensk lagstiftning kommer dock att behöva ses över utifrån denna nya akt. I detta sammanhang vill jag framhålla att precis som i fallet med att möjliggöra överföring av grön teknik kan det finnas möjlighet att bygga in incitament i systemen för patent för att mer mineral ska förädlas i närheten av utvinningen. En sådan utveckling skulle innebära många klimatfördelar och kan minska transporter inom mineralindustrin. I samband med CRMA skulle det därför kunna finnas en möjlighet att se över patentsystemet för att uppnå mer hållbara processer. Jag anser därför att patentsystemet bör ses över utifrån EU:s kritiska mineralakt för att säkerställa att det finns incitament för att mer mineral ska förädlas i närheten av utvinningen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10. Kunskapscentrum för immaterialrätt, punkt 7 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 7 och 8 samt bifaller delvis motion

2023/24:446 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

För att säkra Sveriges ledarskap inom innovation måste kunskapen om immaterialrätt som strategisk tillgång öka. Det gäller inte minst inom små och medelstora företag och inom universitets- och högskolevärlden. Vi kan konstatera att ett fåtal stora företag står för huvuddelen av alla sökta patent i Sverige medan de mindre innovatörerna ofta saknar grundläggande kunskaper om när, var och hur innovationer bör skyddas. Kunskapen om vilka forsk-

ningsresultat som bör skyddas brister även inom universitets- och högskolevärlden. Dessutom bör kunskapen om hur immateriella tillgångar ska hanteras även öka inom ramen för offentlig upphandling.

Därför menar vi att förutsättningarna för att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för immaterialrätt bör ses över. Genom ett sådant centrum skapas en kunskapshubb som bl.a. skulle medföra såväl högre kvalitet på forskningsinsatser som ökad kunskap om immaterialrätt i hela samhället. Inspiration för hur en sådan modell kan utformas kan med fördel hämtas från Finland där man inrättat ett motsvarande kunskapscentrum.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Utvärdering av skärpta straff för immaterialrättsintrång, punkt 8 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

På det immaterialrättsliga området har det på senare år vuxit fram en omfattande och industriellt storskalig intrångsverksamhet. Våren 2020 antog riksdagen en ny lag som innebar skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång. Denna lagstiftning är viktig, inte minst för att skydda kreatörers och företags rätt till sin immateriella egendom. Vi ser dock risker med den skärpta lagstiftningen, t.ex. kan reglerna i praktiken komma att tillämpas på ett sätt som träffar enskilda individers enstaka fildelning snarare än den organiserade brottsliga intrångsverksamheten. För att undvika att den nya lagstiftningen leder till att enskilda jagas i stället för att den organiserade brottsligheten bekämpas behöver lagstiftningen utvärderas senast tre år efter att den trädde i kraft.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Ny strategi om innovation och immaterialrätt, punkt 9 (S, C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2492 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 3 och

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 och

bifaller delvis motionerna

2023/24:1568 av Åsa Eriksson och Jennie Nilsson (båda S) och

2023/24:2543 av Cecilia Engström (KD).

Ställningstagande

Svensk innovationspolitik har länge centerats kring forskning och forskningspolitik. Vi menar dock att det är viktigt att immaterialrättens betydelse lyfts fram i sammanhanget. Immaterialrättsliga skydd behövs för att företag ska kunna möta nutida och framtida utmaningar, inte minst när det kommer till den gröna omställningen. Ett fungerande immaterialrättsligt skydd är avgörande för att svenska företag ska kunna bidra med framtidens klimatsmarta lösningar. Sverige är en av världens främsta innovationsnationer, men det finns flera områden där Sverige riskerar att halka efter. Den globala konkurrensen om att utveckla innovativa och hållbara lösningar hårdnar och länder tävlar om att ta ledande positioner inom klimatomställningen.

Sverige är ett av de länder i världen som har flest patent per capita men är tyvärr inte lika bra på att kommersialisera och få till stånd investeringar i alla patent och innovativa produkter. Förbättrade förutsättningar för kommersialisering skulle innebära att mer av värdet från de innovationer som skapas behålls i Sverige. Villkoren för forskning, utveckling, demonstration, uppskalning och kommersialisering behöver därför förbättras i Sverige. För att all den fantastiska verksamhet som bedrivs på svenska universitet och högskolor ska få fullt genomslag och bidra till innovationer, växande företag och välståndsskapande behövs också mer samverkan mellan lärosäten och näringslivet. Vi menar därför att forskningsinstituterna och inkubatorerna måste stärkas eftersom de har en viktig roll i att knyta ihop akademi, grundforskning och näringsliv genom att erbjuda mötesplatser, testbäddar och demonstrationsanläggningar som är viktiga för framgångar i innovationsprocessen och för en framgångsrik kommersialisering. I sammanhanget är även de immaterialrättsliga skydden mycket viktiga och i förlängningen avgörande för Sveriges konkurrenskraft.

Information om hur man t.ex. söker patent för nya idéer måste på ett enkelt sätt finnas tillgänglig också för små företag och nya innovatörer. Hur detta ska organiseras bör utredas, och för att åstadkomma ett sammanhållet och väl fungerande innovationssystem är det hög tid att påbörja ett arbete med att ta fram en innovationsstrategi där immaterialrätten får en framträdande roll. Det behövs för att klara den gröna omställningen, stärka konkurrenskraften och skapa nya jobb i hela landet. En sådan strategi finns i flera av våra grannländer och efterfrågas av näringslivet och andra aktörer i Sverige.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Övrigt om immaterialrätt, punkt 10 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2, 9, 10 i denna del och 11.

Ställningstagande

Den globala konkurrensen om att utveckla innovativa och hållbara lösningar hårdnar och länder tävlar om att ta ledande positioner inom klimatomställningen. Starka och väl fungerande immaterialrättsliga skydd behövs i detta sammanhang för att företag ska kunna möta nutida och framtida utmaningar, inte minst när det kommer till den gröna omställningen. Immaterialrätten behöver därför lyftas fram som en bärande del i svensk innovationspolitik. Detta har vi också framfört i det föregående och pekat på vikten av att en innovations- och immaterialrättsstrategi tas fram. Utöver detta vill vi framhålla att regeringen även bör se över hur patentdata systematiskt kan användas för att öka utväxlingen av Sveriges innovationsarbete och hur man på ett effektivt sätt kan bekämpa immaterialrättsintrång. Det är också angeläget att kunskapen om strategisk hantering av immateriella tillgångar ökar inom såväl näringslivet som utbildningsväsendet och att små och medelstora företag uppmuntras att använda sina immateriella tillgångar effektivt.

Vidare vill vi understryka att utvecklingen inom AI och digitalisering går snabbt och att de immaterialrättsliga skydden riskerar att halka efter. Den nya tekniska verkligheten gör att utmaningar kopplade till de immateriella rättigheterna blir än större. Därför är det viktigt att de olika immaterialrättsliga

regelverken moderniseras och harmoniseras internationellt, inte bara för att hålla jämna steg utan även för att leda utvecklingen.

Vi vill även särskilt framhålla att varumärkes- och mönsterrätten kommit att bli allt viktigare för företag på dagens konkurrensutsatta marknad. Ett varumärke representerar ofta stora delar av företagets upparbetade värde och är därför mycket värdefullt. Det varumärkesrättsliga skyddet är i huvudsak harmoniserat inom EU och har nyligen genomgått en reform för att anpassas till en ny teknisk verklighet, vilket är mycket positivt. Vi ser även positivt på den översyn som görs av EU:s formskyddsregler i syfte att harmonisera och modernisera mönsterrätten. Översynen är efterlängtd eftersom användningen av möjligheten till mönsterrättsligt skydd har minskat de senaste åren från redan låga nivåer. Därutöver finns det ett behov av ökad internationell harmonisering även utanför EU.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:17 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över upphovsrättslagstiftningen i relation till AI:s inläring på upphovsrättskyddat material och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:94 av Lili André (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rättegångskostnader i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska hållas nere och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över handläggningstider i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska kortas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen eller berörd myndighet bör identifiera hinder i lagstiftningen som försvårar eller förhindrar förutsättningarna för digital turism genom e-sport och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:427 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera upphovsrätten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vidgade inskränkningar i upphovsrätten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upphovsrättsliga skyddstider och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att avskaffa regler på upphovsrättsområdet som står i konflikt med intresset av ett fritt internet och en fri åsiktsbildning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera straffskärpningarna i och med antagandet av proposition 2019/20:149 Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera lagstiftningen så att fri spridning av offentlig konst möjliggörs och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:446 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ambitionen att inrätta ett kunskapscenter för immaterialrättsliga frågor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse en myndighet för att assistera svenska företag och uppfinnare vid immaterialrättsligt intrång och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en försäkringslösning för den som hamnar i en tvist om intrång, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett tak för rättegångskostnad vid patenttvist och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:989 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att patentsystemet bör ses över utifrån den kritiska mineralakten som kommer från EU för att säkerställa att det finns incitament för att mer förädling ska ske i närheten av utvinningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1486 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att artister och musiker får en rimlig del av de värden som streamingekonomin genererar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1522 av Amanda Lind m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående tillsätta en utredning i syfte att säkra upphovspersonernas och de utövande konstnärernas rättigheter i ljuset av AI-utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att agera pådrivande inom EU för översyn av upphovsrättslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1568 av Åsa Eriksson och Jennie Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för bättre utväxling av svenska innovationssatsningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kassetbandsavgiften och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa förbudet mot att fota offentlig konst och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bilder på offentlig konst bör kunna delas online utan restriktioner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2492 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning som utmynnar i en svensk immaterialrättsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2538 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta inom EU för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2543 av Cecilia Engström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell immaterialrättsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2630 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en upphovsrätt som fungerar i det digitala samhället, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en harmoniserad varumärkesrätt och mönsterrätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en patenträtt som stärker svensk innovationskraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett snabbspår för grön teknik i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta fram en offensiv innovationsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka användningen av patentinformation och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa immaterialrätten till AI och den digitala utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa intrång i immateriella rättigheter och tillkännager detta för regeringen.